

Läka landskap

Utlysning
Open call

Nu öppnar ArkDes en utlysning rörande omvandling av industriella landskap. Utlysningen *Läka landskap* fokuserar på hur industriella miljöer – exempelvis gruvor, täkter, hamnområden, infrastruktur och fabriksområden som tagits ur drift eller står inför avveckling – kan omvandlas för framtidens behov genom innovativ gestaltning.

Det handlar om landskap som präglas av rumslig och kulturell komplexitet, där tidigare verksamheter har förändrats, avvecklats eller närmar sig slutet av sin livslängd. Ofta rör det sig om miljöer som länge varit otillgängliga för en allmänhet samt skapat barriärer i stads- och/eller landskapsrummet. Samtidigt rymmer dessa platser en betydande potential för nya former av gestaltning. Genom medvetna rumsliga strategier och innovativ gestaltning öppnas möjligheter att utforska hur dessa landskap kan utvecklas och ges nya framtider. Hur kan gestaltning som undersökande metod utveckla och vidareföra historiska spår som samtidigt stärka resurser, kulturarv, ekosystem och sociala sammanhang?

Med utgångspunkt i platsspecifika fallstudier ger utlysningen möjlighet att utforska metoder, gestaltungsprinciper och framtidsscenarier för en hållbar omvandling av industriella landskap i förändring. Syftet är att utveckla kunskap av nationell relevans om hur industriella landskap i omvandling kan ges nya roller i framtidens samhällen. Särskilt fokus ligger på gestaltningens roll i en omvandling med utgångspunkt i det befintliga.

Utlysningen möjliggör finansiering av tre förstudier med forskningsbidrag om 300 000 SEK per projekt och är öppen för tvärdisciplinära team bestående av minst en arkitekt eller designer.

Praktiknära forskning på ArkDes

ArkDes bedriver forskning för att utveckla kunskap om arkitektur, design och gestaltad livsmiljö, och för att pröva hur denna kunskap kan tillämpas i nya sammanhang. Forskningen omfattar både kunskapsuppbyggnad kring ArkDes samling och praktiknära forskning som genomförs tillsammans med externa aktörer.

Den praktiknära forskningen bedrivs genom riktade utlysningar där tvärdisciplinära team utvecklar och prövar nya metoder inom gestaltad livsmiljö. Arbetet sker i dialog med kommuner, regioner, akademi, näringsliv samt lokala aktörer och idéer testas i konkreta sammanhang. Modellen bygger på gestaltande arbetssätt och utforskande designprocesser där teori omsätts i praktik. Den här utlysningen är inom ramen för ArkDes praktiknära forskning.

Läka landskap ingår i ArkDes forskningsinriktning Omvandling och utgör del av en fördjupande satsning rörande landskapsarkitektur. *VERKET*, samarbete mellan ArkDes och Ulricehamns kommun, är exempel på tidigare praktiknära forskningsprojekt inom forskningsinriktningen.

[VERKET](#). Gestaltungsförslag på omvandling av reningsbassänger till dagvattenpark. Skiss: Team VERK-SAM. 2025.

Utlisning Open call

Uppdrag

Utlysningen syftar till att utveckla kunskap av nationell relevans om hur industriella landskap i omvandling kan ges nya roller i framtidens samhällen. Särskilt fokus ligger på gestaltningens roll i en omvandling med utgångspunkt i det befintliga.

Genom platsspecifika förstudier ges tvärdisciplinära team möjlighet att utforska metoder, gestaltungsprinciper och strategier för en hållbar omvandling av industriella landskap i förändring.

Inom ramen för utlysningen kan förstudier exempelvis utforska hur:

- tidigare industrilandskap kan omvandlas till gemensamma resurser med fokus på exempelvis rekreation, ekosystemtjänster och sociala värden,
- tekniska anläggningar och befintliga industristrukturer kan tas till vara och vidareutvecklas genom innovativ gestaltning och förvaltning för framtida behov,
- tidsmässiga och rumsliga mellanrum mellan olika användningar kan användas som experimentella miljöer för att utforska, utveckla och kommunicera omvandling, samt informera långsiktiga beslut,
- principer, metoder och strategier kan utvecklas för att möjliggöra långsiktigt hållbara och kulturellt förankrade omvandlingar av postindustriella landskap.

Projektid

September 2026 – januari 2027

- Utlysning öppnar: 2026-05-05
- Utlysning stänger: 2026-05-28 kl. 15.00
- Bedömningsperiod: Vecka 23–25
- Tilldelning: Vecka 26
- Digitalt uppstartsmöte: Vecka 35
- Slutleverans: Vecka 48
- Slutseminarium: Vecka 4, 2027 på ArkDes

Tilldelade förstudier kommer tillsammans med projektledare på ArkDes överens om specificerad tidplan.

Forskningsbidrag

Utlysningen möjliggör finansiering av tre förstudier med forskningsbidrag om 300 000 SEK per förstudie. Bidraget omfattar arvode, resor samt övriga omkostnader hänförliga till teamets forskning i projektet och rekvideras i samband med projektuppstart.

Omslagsbild. Gammelänge kraftverk. Illustration av kraftverk. 1942 - 1944. Arkitekt: Hugo Kalderén & Erik Hahr. [ArkDes samling.](#)

Upplägg och process

Förstudier genomförs av tvärdisciplinära team som – med utgångspunkt i gestaltande arbetssätt och utforskande designprocesser – undersöker en platsspecifik fallstudie av ett industriellt landskap i förändring.

Genom fallstudien genomförs en kartläggning samt analys med hänsyn till landskapets historiska, ekologiska och sociala lager. Analysen ska ligga till grund för utvecklingen av gestaltungsprinciper och möjliga framtidsscenarioer för omvandling och förvaltning av det studerade landskapet.

Med förstudier som projekttyp ges möjlighet att testa en projektidé samt initiera och utveckla samarbeten. Det är meriterande om sökande har etablerad kontakt med en aktör som har rådighet över föreslagen fallstudie och geografiska plats – exempelvis kommun, kommunalt bolag, privat fastighetsägare eller andra relevanta aktörer.

ArkDes leder utlysningen genom att tillhandahålla processtöd. Tilldelade förstudier deltar månatligen i digitala avstämningar med ArkDes. ArkDes koordinerar vidare kunskapsutbyte mellan förstudierna inom utlysningen, detta i linje med utlysningens övergripande mål om nationell relevans och kunskapshöjning. Kopplat till utlysningen som helhet finns även en sakkunnig expertgrupp.

Leverans

Förstudierna inom utlysningen levereras i form av slutdokumentation samt genom presentation och deltagande vid slutseminarium.

- Slutdokumentation

Slutdokumentationen beskriver arbetsprocessen, de metoder som använts samt de resultat och slutsatser som arbetet har lett till. Särskilt fokus ligger på hur den platsspecifika fallstudien bidrar till kunskap av nationell relevans om hur industriella landskap i omvandling kan få nya roller i framtidens landskap. Dokumentationen inkluderar en syntes av förstudiens resultat som synliggör centrala forskningsfrågor och pekar ut möjliga inriktningar för fortsatt praktisk forskning. Gestaltande material, med fokus på skisser, gestaltungsprinciper och möjliga framtidsscenarioer, utgör en integrerad del av leveransen. Slutdokumentationen lämnas in i mall framtagen av ArkDes.

- Slutseminarium

Teamen förbereder presentation till utlysningens slutseminarium. Av presentation ska kartläggning och analys samt möjliga framtidsscenarioer och syntes framgå. I samband med seminarium kommer teamen att ombes svara på ett antal frågor som syftar till reflektion och kunskapsutvinning ur projektet. Vid presentationen deltar representanter från ArkDes, övriga förstudier inom utlysningen samt sakkunniga knutna till utlysningen.

I samband med projektavslut inkommer teamen även med ekonomisk redovisning av tilldelade forskningsbidrag.

Ansökan

Ansökan ska vara skriven på svenska eller annat skandinaviskt språk. Filstorleken får inte överstiga 10 MB. Ansökan får omfatta högst fem (5) A4-sidor. Om ansökan inkluderar ett Letter of Intent får den totala omfattningen uppgå till högst sex (6) A4-sidor. Material som överstiger sex (6) sidor kommer inte att beaktas vid bedömningen.

Ansökan ska tydligt redogöra för förstudiens potential, genomförbarhet samt teamets kompetens i relation till utlysningens syfte.

Ansökan lämnas in via formulär på ArkDes hemsida: <https://arkdes.se/utlysningar/laka-landskap>

Ansökan ska innehålla följande:

- Fallstudie

Beskriv den platsspecifika fallstudien, dess frågeställningar och relevans. Tydliggör förstudiens potential att bidra till ny kunskap, metoder eller processer samt hur resultat kan tillämpas även i andra sammanhang bortom platsspecifika fallstudien.

- Team

Beskriv teamets sammansättning, gemensamma kompetenser och roller. Redogör för erfarenhet av utforskande gestaltningsprocesser samt, i förekommande fall, samarbete med aktör med rådighet över platsen.

- Genomförande

Beskriv förstudiens process och genomförande. Tydliggör tidsplan, budget- och finansieringsplan samt hur process och resultat avses dokumenteras.

- Lärande och utgångspunkter

Beskriv förstudiens teoretiska och praktiska utgångspunkter liksom vilken kunskap projektet avser att utveckla. Tre (3) relevanta referensprojekt ska anges, varav minst ett ska ha genomförts av någon eller några av teamets medlemmar.

- CV

Kortfattade CV:n för teamets medlemmar. Den sammanlagda omfattningen för hela teamet får uppgå till högst en (1) A4-sida.

- *Letter of Intent (valfritt)*

Ett Letter of Intent kan bifogas för att styrka etablerad kontakt med en aktör som har rådighet över föreslagna fallstudies geografiska plats. Letter of Intent ska utformas enligt *Bilaga 1: Mall Letter of Intent* och får omfatta högst en (1) A4-sida. Mallen hämtas från: <https://arkdes.se/utlysningar/laka-landskap>

ArkDes är en del av den statliga myndigheten Moderna Museet vilket innebär att ansökningar som skickas till ArkDes blir allmänna handlingar.

Krav på sökande

Grundkrav

- Teamet består av minst 2 max 3 personer från olika discipliner.
- Teamet ska bestå av minst en arkitekt eller designer. Övriga teammedlemmar kan med fördel ha kompetens inom exempelvis stadsplanering, ekologi, antikvariska frågor eller andra relevanta områden.
- Teamets medlemmar ska komma från minst två olika arbetsplatser. Uppdrag tilldelas de individuellt namngivna teammedlemmarna och det är de som förväntas genomföra uppdraget. Uppdrag tilldelas inte enskilda kontor.
- Teamet ska kunna fakturera via F-skattsedel.

Det är meriterande om teamet har:

- kompetens inom landskapsarkitektur.
- erfarenhet av att driva utforskande gestaltningsprocesser.
- erfarenhet av att arbeta tvärdisciplinärt.
- etablerad kontakt med aktör som har rådighet över vald fallstudie och geografiska plats, exempelvis kommun, kommunalt bolag, privat fastighetsägare eller annan relevant aktör.

Urval

Bedömningen görs av projektledningen på ArkDes med stöd av sakkunniga knutna till utlysningen. Val kommer att ske genom en sammanvägd bedömning av följande kriterier:

Potential och relevans

- Relevans i projektets teoretiska och praktiska utgångspunkter samt föreslagna fallstudie
- Potential att utveckla ny kunskap, metoder eller gestaltningsprinciper för hållbar omvandling med utgångspunkt i det befintliga
- Potential för överförbarhet, skalbarhet och nationell relevans, inklusive tydlighet i vilken kunskap projektet avser att utvecklas

Aktörer

- Relevans i teamets tvärdisciplinära kompetens i förhållande till projektets innehåll och frågeställningar
- Erfarenhet av utforskande gestaltningsprocesser och förmåga att omsätta kunskap i praktik
- Förmåga till samverkan och samarbete med potentiellt relevanta aktörer (vid behov med rådighet över platsen)

Genomförbarhet

- Tydlighet och relevans i projektets frågeställningar
- Relevans i process, metod och arbetssätt i relation till projektets syfte
- Realism i tidsplan och genomförande, inklusive hur process och resultat dokumenteras och bidrar till lärande
- Beslutet om att bevilja eller avslå en ansökan kan inte överklagas. Enskilda motiveringar lämnas inte.

Ägande, nyttjande- och upphovsrätt

ArkDes innehar fri förfoganderätt till resultat och slutdokumentation av de praktiska forskningsprojekten inom utlysningen i syfte att sprida kunskap. Forskningsteam innehar upphovsrätt och behåller nyttjanderätt till resultatet. Om forskningsteam publicerar eller på annat sätt offentliggör resultat ska det av bildtext eller motsvarande anges att ArkDes är uppdragsgivare.

Kontakt

Frågor skickas till martina.sjoland@arkdes.se med ämnesraden "Utlysning: Läka landskap". Ny information och eventuella uppdateringar publiceras på <https://arkdes.se/utlysningar/laka-landskap>